

Prišli so na pokopališče. Vse polno je bilo ljudi. Tam je žalovala mati na grobu svojega deteta, tam je plakal zapuščení sin na gomili iskreno ljubeče matere. Tam zopet je krasila sestríca grob bratu, ki jo je zapustil še v nedolžnih otroških letih, in pohítel tje nad oblake, da ga vsprejmó krílatci v svojo družbo.

Na grobovih so gorele lučice, brezštevílné lučice, kot so brezštevílné zvezdice, ki se leskečejo na víšnjem oboku v jasnem poletnem večeru.

Med vrbami pa so stale temne ciprese in zelene vrbe žalujke. In pripogibale so se druga k drugi, kot bi si pravíle velíke skrivnosti, kot bi naštevale vse one, ki spé nevzdramno spanje v njihovih hladnih sencah.

Gori v zvoníku so peli zvonovi. Veličastno so se glasíli in vabíli prebivalce iz bližnjih in daljnih krajev, naj pohíte nekolíko na kraj, kjer spé njih soródniki, kamor ponesó prej ali slej tudi njih telesne ostanke. In množíce so vrele od vseh strani skupaj. Staro in mlado, revno in bogato je hitelo na božjo njivo.

Naši znanci so prišli do gomíle skrbnega očeta. Jožek je položil na grob zeleni venec in Anica je prižgala luči. Nato so poklekníli vsi na hladno zemljo in molíli za večni mir umrlemu očetu.

Jožek pa je bil vesel, da se mu je izpolnila želja, da je mogel položíti venec na grob ljubljenga očeta. Saj ubožec je bil še premlad, da bi mogel čútití v vsej polnosti prebrídsko gubo . . .

Bilo je 10. septembra.

(Črtíca, zapísal F. S. Pavlétov.)

Bilo je desetega septembra letošnjega leta. Šola se še ni bila začela, vsaj pri nas ne, to vem prav dobro. Manjkalo je pa samo borih pet dni do njenega začetka. In to je prav dobro vedel Bajtov Tonček, ki je hodil letos že drugo leto, torej že star, izkušén učenec, ki ne rabi nič več tablice in abecedníka, ampak že držalo in písanke. Da je bil ponosen na to část, je samo ob sebi umevno. Kdo neki pa nima vsaj nekolíko ponosa v svojem srcu?

O nikdo ni brez njega! Tudi oni malí, ki še skoro platno prodajajo, so ponosní na svoje prve hlačíce, ponosní pa so tudi šolarčki, katerim visí na zamazani nitki že precej raztrgana gobíca iz torbíce. Kdo bi torej zameril potem Bajtovemu Tončku, ko je mislíl, da je nekaj víšjega, bolj učenga kakor oni z abecedníki?

Tolíko manj pa še, če vam povem, da ni ímel Tonček ovsene slame ali pa plev pod svojími razkuštráními lasmi. O níkakor ne! Saj je bil v šoli med boljšími.

No vidite, sedaj poznate Bajtovega Tončka in veste približno vse, kar je potrebno vedeti o takem junaku.

Sedaj pa vam moram pokazati še drugo osebito, ki je sicer še precej mlajša in manjša, pa za našo povestico enako imenitna ko Tonček. In to je njegova sestra Metka. A nikakor ne smete misliti, da ji je takó ime, ker je kaj rada lizala med — o nikakor ne. Za Margareto so jo krstili gospod župnik, domači pa so ji okrajšali dolgo ime v Metko. No, da se je pa ime tako lepo ujemalo z njeno sladkosnednostjo — je le slučaj. Čuden slučaj! bodete rekli. Prav! — a slučaj je le. Vendar to prav nič ne dé, ta njena lastnost, saj je lizala med le tedaj, če so ga mati dali, sicer pa ne. Mogoče pa tudi ga zato ni lizala, ker so ga mati — ki so poznali to njeno lastnost — prav dobro skrivali.

A to vse je postranska stvar. Drugo, kar je imela Metka na sebi, pa je za nas vsaj tolikega pomena, da je vredno omeniti: Metka je bila prav rada nališpana.

Vedno je hotela biti praznično oblečena in če je bilo njeno krilce kaj zamazano ali raztrgano, ga ni hotela obleči in naganjala je mater toliko časa, da so je morali oprati in zašiti.

Taka sta bila Bajtova Tonček in Metka. Sedaj ju kolikortoliko lahko poznate. Ne, ju še ne poznate, pozabil sem namreč omeniti, da sta oba kaj rada nagajala domačemu kužku, ki je bil njun vedni spremljevalec. Tako vidite, še to sem moral omeniti, sicer bi ne bil njun opis dovolj podroben in natančen.

Sedaj pa le:

Bilo je, kakor sem omenil, desetega septembra.

Mati Bajtova so bili sami doma, ko je prihitela Metka od sosedovih vsa zasopljena, rdečih ličk. Že od daleč jim je začela pripovedovati in govoriti, a mati je niso kar nič umeli, kaj govori in kaj pravzaprav hoče. Se le, ko je pritekla prav do njih, so jo umeli.

„Mamica“, je začela vpraševati, ko se je naslonila materi v naročje, „mamica, kaj niste včeraj rekli, da sem pridna?“

„Ne vem.“

„O ste, ste rekli!“

„Kedaj!“ so se zanalašč čudili mati, ki so že slutili, da bo zopet Metka hotela kaj dobiti od njih. Zakaj vedno jih je ob taki priliki vprašala na prej opisani način.

„Včeraj, ko sem nanesla drv v podpeček.“

„A, tako. No, saj si bila res.“

Sedaj pa je videla Metka, da je prišel zanjo ugodni trenutek, zato je rekla:

„Pri sosedovih prodaja kramarica tako lepe slamnike. Kupite mi enega, mamica, in bom še bolj pridna.“

„Kajpak, še tega se manjka.“

„Oh, dajte no.“

„Ne.“

„Glejte, saj gre že sem.“

Mejtem je prišla ženska s slamniki pred hišo in začela hvaliti blago. Mati so se udali in kupili — saj drag tako in tako ni bil.

Tisto popoldne je bila Metka od veselja vsa izven sebe. Kar že ni vedela, komu bi se pokazala. Obšla je s slannikom na glavi vse svoje prijateljice — ki so jo kar zavidale. In marsikako malo srčece si je tisto popoldne zaželelo imeti enak slannik, kakor Bajtova Metka. A kaj hočemo, vsaki materi ni tako lahko kupiti hčerki klobuček, kakor Bajtovi.

Metka je bila že povsodi — le tetke še ni obiskala, ki je stanovala v bližnji, komaj kakih deset minut oddaljeni vasici. In kako rada bi se pokazala tudi njim. A sama se ni upala, predaleč je bilo — in kdo naj bi šel ž njo. Mati? — V delavnik jim je nemogoče, preveč dela je vedno, saj se še kakšno nedeljo komaj odtrgajo od doma.

Spomnila se je Tončka. A kaj mislite, da ji je bilo lahko pregovoriti ga? Kaj še! Tonček ni hotel, pa ni hotel. Naposled, ko mu je obljubila, da mu bo dala ono muciko, ki zamijavka, če se pritisne na stojalce od spodaj

— to muciko je imela za slamnikom najrajše — tedaj, ko mu je obljubila to, potem sta šla. Kar po stezi sta jo mahnila. Tonček si je bil pokrtil mesto klobuka ono očetovo čepico s čopom na koncu in del — kakor je videl očeta, kadar so se odpravljali na semenj — dežnik pod pazduho. Potem sta pa šla. Kužek je bil seveda tretji v družbi... Mati o vsem tem niso nič vedeli, ker jih ni bilo doma.

Teta so bili doma. Skuhali so jima kave, dali kruha in — in... No, kar zmislite se na ime Metka in na ono, kar sem v začetku povedal o nji.

Mej tem pa se je bilo zoblačilo in ko sta se Tonček in Metka gostila — se je ulil prav gost, težek dež... Vedno bolj in bolj je padal. V skrbeh sta bila obadva, in kako ne! Metko je skrbel slamnik, Tončka pa očetova čepica. „Hej, to bo joj! si je mislil in vsa zadovoljnost ga je minula. Misliť je samo na to, da bi bil prej doma. Silil je Metko, a tetka ju niso pustili. Zaman se je izgovarjal, da imata dežnik in da ni daleč. Nič pa nič...“

Udala sta se na videz v svojo usodo. Skrbelo pa ju je vendar-le — kaj bodo doma rekli, če ju ne bo domov. Nikomur nista ničesar povedala. Kaj bo, kaj bo!

Teta so za trenotek odšli v skedenj po malo drv, da bi podkurili za večerjo. In to sta videla Tonček pa Metka.

Komaj so se vrata zaprla za njimi — frk, Metka in Tonček sta že koračila pod dežnikom po mokri stezici. Kužek pa poleg njiju.

Dokler sta bila še med drevjem, je še šlo. Prav skupaj sta se tiščala in korakala, kolikor sta mogla. A ko sta dospela na plano — o, joj! Veter je zapihal od strani, vprl se v dežnik ter ga obrnil narobe. In kaplje so padale, lile po Metkinem slamniku, po Tončkovi čepici in zopet po Tončkovi čepici in Metkinem slamniku. In to skozi do domače hiše. Dežnik pa je bil neraben, pokvarjen in potrť...“

Potrťi in pobiti pa sta bili tudi še dve drugi stvarci — Tončkovo in Metkino srčece...“

Zakaj? — —

O tem bi vam naštel več vzrokov, a vem, da ste jih prav gotovo pogodili že sami.

Ali pa morda ne? — Ej, to ste slabiči. In vi že hodite v šolo? — —

A meni...

Raz vejo vello listje pada,
Šumeče siplje se po tleh...
Jesen naravi v grob poklada,
Kar cvelo ji — v pomladnih dneh!

A meni srce hoče cvetja,
Da ž njim ovenčalo bi grob...
Grob pokopanega poletja — —
Pomladnih lepih — srečnih dob!

Milka Posavska.

